

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 52/19

Λουξεμβούργο, 30 Απριλίου 2019

Γνωμοδότηση 1/17

Ο μηχανισμός επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτών και κρατών ο οποίος προβλέπεται στη συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Καναδά (CETA) συμβιβάζεται με το δίκαιο της Ένωσης

Στις 30 Οκτωβρίου 2016 ο Καναδάς, αφενός, και η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της, αφετέρου, υπέγραψαν συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών: τη συνολική οικονομική και εμπορική συμφωνία (CETA).

Το κεφάλαιο της CETA το οποίο αφορά τις επενδύσεις έχει, μεταξύ άλλων, ως αντικείμενο τη δημιουργία ενός μηχανισμού επίλυσης διαφορών μεταξύ επενδυτών και κρατών. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται η σύσταση δικαστηρίου και εφετείου, καθώς και, πιο μακροπρόθεσμα, ενός πολυμερούς επενδυτικού δικαστηρίου. Τελικός σκοπός είναι η καθιέρωση ενός Συστήματος Επενδυτικών Δικαστηρίων (Investment Court System, ICS).

Στις 7 Σεπτεμβρίου 2017 το Βέλγιο ζήτησε από το Δικαστήριο να γνωμοδοτήσει¹ αν ο μηχανισμός αυτός επίλυσης διαφορών συμβιβάζεται με το πρωτογενές δίκαιο της Ένωσης. Κατ' ουσίαν, εκφράζει αμφιβολίες σε σχέση, πρώτον, με τις συνέπειες του μηχανισμού αυτού επί της αποκλειστικής αρμοδιότητας του Δικαστηρίου ως προς την οριστική ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης και, ως εκ τούτου, επί της αυτονομίας της έννομης τάξης της Ένωσης, δεύτερον, με τη συμβατότητά του προς τη γενική αρχή της ίσης μεταχείρισης και προς την επιταγή της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης, και, τρίτον, με το κατά πόσον ο εν λόγω μηχανισμός συνάδει με το δικαίωμα πρόσβασης σε ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο.

Με τη σημερινή του γνωμοδότηση, το Δικαστήριο υπενθυμίζει κατ' αρχάς ότι διεθνής συμφωνία που προβλέπει τη σύσταση δικαιοδοτικού οργάνου το οποίο είναι επιφορτισμένο με την ερμηνεία των διατάξεων της και εκδίδει αποφάσεις δεσμευτικές για την Ένωση συμβιβάζεται, κατ' αρχήν, με το δίκαιο της Ένωσης. Τέτοια διεθνής συμφωνία μπορεί, εξάλλου, να έχει συνέπειες επί των αρμοδιοτήτων των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, εφόσον όμως πληρούνται οι ουσιώδεις προϋποθέσεις για τη διαφύλαξη της φύσης των αρμοδιοτήτων αυτών και, κατ' επέκταση, δεν θίγεται η αυτονομία της έννομης τάξης της Ένωσης, η οποία στηρίζεται στο δικό της συνταγματικό πλαίσιο. Στο πλαίσιο αυτό εμπίπτουν, μεταξύ άλλων, οι ιδρυτικές αρχές της Ένωσης, ήτοι ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ως εχέγγυο για τη διαφύλαξη των ιδιαίτερων αυτών χαρακτηριστικών και της αυτονομίας της έννομης τάξης που δημιουργήθηκε κατ' αυτόν τον τρόπο, οι Συνθήκες εγκαθίδρυσαν ένα δικαιοδοτικό σύστημα το οποίο προορίζεται να διασφαλίσει τη συνοχή και την ενότητα της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει, ως προς το σημείο αυτό, ότι δεν αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης ούτε το να προβλέπεται στη CETA η δημιουργία δικαστηρίου, εφετείου και, σε μεταγενέστερο στάδιο, πολυμερούς επενδυτικού δικαστηρίου, ούτε το να τους παρέχεται η αρμοδιότητα να ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν τις διατάξεις της με βάση τους κανόνες και τις αρχές του διεθνούς δικαίου που έχουν εφαρμογή μεταξύ των συμβαλλομένων μερών της CETA. Αντιθέτως, δεδομένου ότι τα δικαστήρια αυτά βρίσκονται εκτός του δικαιοδοτικού

¹ Δυνάμει του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ.

συστήματος της Ένωσης, δεν έχουν την εξουσία να ερμηνεύουν ή να εφαρμόζουν άλλες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης πέραν εκείνων της CETA, ούτε να εκδίδουν αποφάσεις που θα μπορούσαν να εμποδίσουν τα θεσμικά όργανα της Ένωσης να λειτουργούν σύμφωνα με το συνταγματικό πλαίσιο της.

Εν προκειμένω, το Δικαστήριο κρίνει ότι η CETA δεν παρέχει στα δικαστήρια τα οποία σχεδιάζεται να συσταθούν καμία αρμοδιότητα ερμηνείας ή εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, πέραν εκείνης που αφορά τις διατάξεις της Συμφωνίας αυτής. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο τονίζει ιδίως ότι η Συμφωνία παρέχει στην Ένωση την εξουσία να αποφασίζει, όταν Καναδός επενδυτής προτίθεται να προσβάλει μέτρα που έχουν ληφθεί από κράτος μέλος και/ή από την Ένωση, αν καθού συμβαλλόμενο μέρος θα πρέπει, με βάση τους κανόνες κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών, να είναι το αντίστοιχο κράτος μέλος ή η Ένωση. Έτσι, διαφυλάσσεται η αποκλειστική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να αποφαιίνεται επί της κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών.

Το Δικαστήριο επισημαίνει ακόμη ότι η αρμοδιότητα του δικαστηρίου CETA και του εφετείου CETA θα μπορούσε να θίξει την αυτονομία της έννομης τάξης της Ένωσης αν ρυθμιζόταν κατά τέτοιο τρόπο ώστε τα ως άνω δικαστήρια να μπορούν, όταν καλούνται να εκτιμήσουν τους περιορισμούς της επιχειρηματικής ελευθερίας κατά των οποίων στρέφεται ο επενδυτής, να θέσουν εν αμφιβόλω το επίπεδο προστασίας του δημόσιου συμφέροντος που υπαγόρευσε τη θέσπιση τέτοιων περιορισμών από την Ένωση έναντι όλων των επιχειρηματιών που επενδύουν στον συγκεκριμένο εμπορικό ή βιομηχανικό κλάδο της εσωτερικής αγοράς. Η CETA όμως περιέχει ρήτρες που αποκλείουν κάθε αρμοδιότητα στο πλαίσιο της οποίας τα δικαστήρια αυτά θα μπορούσαν να θέσουν εν αμφιβόλω τις δημοκρατικές επιλογές που έχουν γίνει σε ένα συμβαλλόμενο μέρος σχετικά, μεταξύ άλλων, με το επίπεδο προστασίας της δημόσιας τάξης, της δημόσιας ασφάλειας και της δημόσιας ηθικής, της υγείας και της ζωής των ανθρώπων και των ζώων, της ασφάλειας των τροφίμων, των φυτικών οργανισμών, του περιβάλλοντος και της ευημερίας στην εργασία, της ασφάλειας των προϊόντων, των καταναλωτών ή ακόμη των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Κατά συνέπεια, η Συμφωνία δεν θίγει την αυτονομία της έννομης τάξης της Ένωσης.

Ως προς τη συμβατότητα του σχεδιαζόμενου μηχανισμού με τη γενική αρχή της ίσης μεταχείρισης, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι ναι μεν η CETA έχει ως σκοπό να παράσχει στους Καναδούς επενδυτές που επενδύουν στην Ένωση ένα ειδικό ένδικο βοήθημα κατά των μέτρων της Ένωσης, πλην όμως η κατάσταση των προσώπων αυτών δεν είναι συγκρίσιμη με εκείνη των επενδυτών από τα κράτη μέλη οι οποίοι επενδύουν στην Ένωση. Το Δικαστήριο καταλήγει επίσης στο συμπέρασμα ότι η CETA δεν θίγει την αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης για τον λόγο και μόνον ότι διαιτητική απόφαση του δικαστηρίου που ιδρύεται με τη Συμφωνία αυτή θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια, υπό εξαιρετικές περιστάσεις, την εξουδετέρωση προστίμου το οποίο έχει επιβληθεί από την Επιτροπή ή από αρχή ανταγωνισμού κράτους μέλους για παραβίαση του δικαίου του ανταγωνισμού. Τούτο διότι και το ίδιο το δίκαιο της Ένωσης επιτρέπει την ακύρωση του προστίμου όταν αυτό ενέχει ελάττωμα αντίστοιχο με εκείνα τα οποία θα μπορούσε να διαπιστώσει το δικαστήριο CETA.

Ως προς τη συμβατότητα του μηχανισμού επίλυσης διαφορών με το δικαίωμα πρόσβασης σε ανεξάρτητο δικαστήριο, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η Συμφωνία CETA επιδιώκει να εξασφαλίσει πρόσβαση στο δικαστήριο CETA για όλες τις επιχειρήσεις και τα φυσικά πρόσωπα από τον Καναδά που επενδύουν στην Ένωση, καθώς και για όλες τις επιχειρήσεις και τα φυσικά πρόσωπα που προέρχονται από τα κράτη μέλη και επενδύουν στον Καναδά. Εντούτοις, ελλείπει ενός συστήματος το οποίο να διασφαλίζει ότι τα φυσικά πρόσωπα και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα έχουν, από οικονομικής άποψης, δυνατότητα πρόσβασης στο δικαστήριο CETA και στο εφετείο CETA, υφίσταται στην πράξη ο κίνδυνος να έχουν πρόσβαση στον μηχανισμό μόνον όσοι επενδυτές διαθέτουν σημαντικούς οικονομικούς πόρους. Το Δικαστήριο κρίνει πάντως ότι οι δεσμεύσεις τις οποίες έχουν αναλάβει η Επιτροπή και το Συμβούλιο για να εξασφαλίσουν ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα έχουν πρόσβαση στα δικαστήρια τα οποία σχεδιάζεται να συσταθούν αρκούν, στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας γνωμοδοτήσεως, για να γίνει δεκτό ότι η CETA συμβιβάζεται με την απαίτηση για δυνατότητα πρόσβασης. Μάλιστα, η τήρηση των δεσμεύσεων αυτών συνιστά προϋπόθεση της έγκρισης της Συμφωνίας από την Ένωση.

Τέλος, το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η CETA περιέχει επαρκείς εγγυήσεις προς διασφάλιση της ανεξαρτησίας των μελών των δικαστηρίων που σχεδιάζεται να συσταθούν.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οποιοδήποτε κράτος μέλος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο ή η Επιτροπή μπορούν να ζητήσουν από το Δικαστήριο να γνωμοδοτήσει εάν μια σχεδιαζόμενη συμφωνία είναι συμβατή με τις Συνθήκες. Εάν η γνώμη του Δικαστηρίου είναι αρνητική, η σχεδιαζόμενη συμφωνία μπορεί να τεθεί σε ισχύ μόνο εφόσον τροποποιηθεί, ή εάν αναθεωρηθούν οι Συνθήκες.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της γνωμοδοτήσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της γνωμοδοτήσεως διατίθενται από το "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106